

Protokoll 5/2023

fört vid Förskolenämndens sammanträde tisdagen den 24 oktober 2023 kl. 17:20-17:30, Hantverkargatan 2 F, Lokal Insikten

Ledamöter

Alexandra Mattsson (V) Ordförande
Åsa Nilsson Söderström (L) Vice ordförande
Ewa Carlsson Hallberg (S)
Elvir Kazinic (S)
Leila Abukar (S)
Cecilia Herrström (V)
Sara Grolander (MP)
Amelie Langby (M)
Linnéa Vinge (SD)
Ismail Ali (C)
Louise Ajnesjö (M) ersätter Sophia Granswed Baat (M)

Ersättare

Kenny Norlander (S)
Mecide Gulenay (S)
Mikael Kakeeto (S)
Emma Gustafsson (V)
Ana Rodriguez Garcia (V)
Carin Hellström (MP)
Anders Lindman (SD)
Birgitta Ersson Kjellin (L)

Övriga närvarande

Farah Waly, Sveriges Lärare Personalföreträdare
Josephine Lindström Nämndsekreterare
Gunilla Davidsson Förvaltningchef
Anna Moore Avdelningschef
Åsa Strand Avdelningschef
Katarina Odén-Ryhede Avdelningschef

Justerare

Alexandra Mattsson (V), Åsa Nilsson Söderström (L)

Paragraf

§6, §§8-9

Sekreterare

Josephine Lindström

§ 6**Godkännande som huvudman för fristående förskola**

Godkännande för 164 Nya internationella förskolan AB som huvudman för Svenska Internationella förskolan i Hässelby FÖF 2023/53

Beslut

1. Förskolenämnden beslutar att godkänna 164 Nya internationella förskolan AB, org.nr.559361-4844, som huvudman för förskolan Svenska Internationella förskolan i Hässelby med 19 platser i Hässelby-Vällingby stadsdelsnämndsområde i enlighet med 2 kap. 5 § skollagen.
2. Förskolenämnden beslutar att godkännandet gäller från och med den 1 november 2023.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning av ärendet

164 Nya internationella förskolan AB har till förskoleförvaltningen (förvaltningen) inkommit med en ansökan om godkännande för fristående förskola på adress Mäster Karls väg 5 i Hässelby-Vällingby stadsdelsnämndsområde. Ansökan gäller 19 platser.

Genomförd utredning visar att sökanden har förutsättningar att i enlighet med skollagen bedriva fristående förskola. Förvaltningen föreslår därmed att förskolenämnden ska besluta att bevilja sökanden godkännande som huvudman för förskolan Svenska Internationella förskolan i Hässelby och att beslutet ska gälla från och med den 1 november 2023.

Beslutet föreslås justeras omedelbart eftersom en myndighet som meddelar ett beslut i ett ärende så snart som möjligt ska underrätta den som är part om det fullständiga innehållet i beslutet enligt 33 § förvaltningslagen (2017:900).

Förslag till beslut

Ordföranden Alexandra Mattsson (V) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordföranden Alexandra Mattsson (V) konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är förvaltningens förslag. Ordföranden finner att förskolenämnden beslutar i enlighet med förvaltningens förslag till beslut.

Handlingar i ärendet

- FÖF 2023/53-23 Tjänsteutlåtande daterat 2023-09-25
Godkännande som huvudman för fristående förskola
- FÖF 2023/53-25 Bilaga - Beslut om godkännande som
huvudman för fristående förskola

§ 8**Stockholms stads trygghetsprogram 2024-2027**

Svar på remiss från kommunstyrelsen, KS 2023/739

FÖF 2023/308

Beslut

1. Förskolenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat "Stockholms stads trygghetsprogram 2024–2027" till förskolenämnden för yttrande eftersom programtiden för Stockholms stads trygghetsprogram 2020-2023 löper ut under året.

Kommunfullmäktige antog 2021 Stockholms stads trygghetsprogram 2020-2023 (dnr KS 2019/1939). Med anledning av att programtiden löper ut under år 2023 har ett förslag till reviderat program tagits fram för perioden 2024-2027. Programmet är ett styrdokument som gäller för samtliga nämnder och bolagsstyrelser.

Förvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till programförslagets sakliga innehåll. Programmets struktur har setts över, vilket förvaltningen anser har bidragit till en tydligare innehåll i programmet. Förvaltningen menar emellertid att förskolans roll bör ytterligare lyftas upp både i avsnittet om det förebyggande arbetet och i avsnittet om det trygghetsskapande arbetet.

Förslag till beslut

Ordföranden Alexandra Mattsson (V) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Amelie Langby m.fl. (M) yrkar bifall till eget framlagt förslag till beslut.

Ismail Ali (C) yrkar bifall till eget framlagt förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordföranden Alexandra Mattsson (V) konstaterar att det finns tre förslag till beslut: förvaltningens förslag, ett förslag från Amelie Langby m.fl. (M) och ett förslag från Ismail Ali (C). Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag till beslut.

Reservationer

Amelie Langby m.fl. (M) reserverar sig mot nämndens beslut till förmån för eget förslag enligt följande:

Förslag till beslut

1. att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut
2. att därutöver anföra

I en tid av växande otrygghet i Stockholm och där våldsvågen ständigt förvärras är det av särskild vikt att staden arbetar evidensbaserat och effektivt för att tillsammans med berörda parter vända utvecklingen. Målsättning för stadens brottsförebyggande arbete ska vara att brott aldrig begås och att barn och unga vaccineras mot gängens försök till rekrytering. Därför ska alla verktyg som finns inom staden, verka i det syftet.

Vi instämmer i huvuddelen av det föreslagna trygghetsprogrammets innehåll, men vill särskilt trycka på vikten av att det arbete som genomförs inom ramen för det trygghetsfrämjande och brottsförebyggande är uppföljningsbart. Våldet i Stockholm är för allvarligt för att staden ska ägna sig åt insatser som inte gör tillräcklig nytta.

Därtill vill vi lyfta att det föräldrastöd som erbjuds i Stockholm ska vara evidensbaserat, för att svara till de utmaningar som dagens vårdnadshavare möter. Vi vill även betona att det utökade hembesöksprogrammet inte enbart ska begränsa sig till förstagångsföräldrar, utan bör omfatta alla familjer.

Slutligen konstaterar vi att staden placerar runt 2000 barn och unga per år av olika skäl, och alltför många återfaller i tidigare mönster efter att placeringstiden är avslutad. Staden måste således följa upp resultaten av de placeringar som gjorts, och inte släppa taget om barnen och ungdomarna efter avslutad placering eller institutionalisering. Trygghetsprogrammet måste därför adressera samverkan med regionen och berörda parter kring eftervård av institutionaliserade och placerade barn och unga.

Ismail Ali (C) reserverar sig mot nämndens beslut till förmån för eget förslag enligt följande:

Förslag till beslut

1. Att delvis godkänna förvaltningens förslag till svar på remissen
2. Att komplettera strategin med en handlingsplan för att förebygga och stoppa att barn utsätts för våld i hemmet
3. Att därutöver anföra

Våldsutvecklingen sker i dramatisk takt här och nu. Staden måste ta nya grepp för att stävja och motarbeta den utveckling som ny slagit grepp om Stockholm, liksom i landet i stort. För Centerpartiet är det av yttersta vikt att staden arbetar med både akuta och förebyggande åtgärder, men likväl att staden tar grepp om trygghetsfrågan ur ett bredare perspektiv.

Staden måste ha ett tydligt fokus på att förhindra att brott begås från första början. Vi vet att unga som växer upp i utanförskap har en ökad risk att dras in i en negativ livsstil med våld och kriminalitet. Här behöver staden göra mer för att skapa trygga boendemiljöer, se till att unga klara skolan och alla barn ser sina föräldrar gå till jobbet på morgonen. Att skolor nu måste dra ner på kuratoriskt stöd, extraresurser och små särskilda undervisningsgrupper bådär inte gott för framtiden. Stödinsatser till barn och unga som riskerar att hamna i kriminalitet ska komma in direkt när det finns misstanke och stöd till föräldrarna ska erbjudas. Genom allvarssamtal måste barnet och dennes föräldrar träffa en socialsekreterare och en uniformerad polis för att prata om hur man ska hantera situationen och vad konsekvensen blir om man fortsätter begå brott. Tyvärr har den rödgrönas slopande av allvarssamtalen tagit bort en viktig förebyggande åtgärd för fortsatt kriminalitet. Centerpartiet tror att genom fler åtgärder, såsom att samlokalisera socialsekreterare och polis i stadens alla lokalpolisområden, stärka samarbetet med civilsamhället, fler poliser och ordningsvakter men också nattvandrande föräldrar och ett engagerat föreningsliv, så kan utvecklingen långsamt vändas och stävjas. Vi vet att en stor riskfaktor för att fasta i kriminalitet är att själv vara utsatt för olika former av våld under de unga åren i hemmet. Det är därför önskvärt att komplettera trygghetsprogrammet med en handlingsplan avseende motverkande av våld mot barn och unga i hemmet.

Läget kräver att staden samlar de resurser och goda krafter som finns för att kunna möta och vända den utveckling som fått gro fram under för lång tid. Centerpartiet står redo att som en konstruktiv kraft bidra genom ett brett grepp om frågorna, med blicken fäst mot de långsiktiga perspektiven.

Särskilt uttalande

Åsa Nilsson Söderström (L) anmäler ett särskilt uttalande enligt följande:

Stockholms stads Trygghetsprogram 2024-2027 utgör en bra situationsbeskrivning men saknar konkretion på hur trygghetsinsatser ska genomföras. Det saknas information om vad som ska göras och varför. För att ett sådant här dokument verkligen ska bli ett styrande program att arbeta efter behöver analysen kopplas ihop med de insatser som bör göras inom de olika områdena åtminstone på ett övergripande plan, så att tydliga budgetavsättningar kan göras.

Handlingar i ärendet

- FÖF 2023/308-2 Tjänsteutlåtande daterat 2023-09-13
Stockholms stads trygghetsprogram 2024-2027
- FÖF 2023/308-1.1 KS 2023/739 Bilaga 1

§ 9**Stockholms stads reviderade strategi för att förhindra att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet**

Svar på remiss från kommunstyrelsen, KS 2023/758

FÖF 2023/291

Beslut

1. Förskolenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat - Stockholms stads reviderade strategi för att förhindra att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet (KS 2023/758) till förskolenämnden för yttrande.

Förskoleförvaltningen ställer sig positiv till Stockholms stads reviderade strategi för att förhindra kriminalitet. Förvaltningen instämmer vidare i vikten av att lyfta fram stadens öppna förskolor och introduktionsförskolor som arenor för exempelvis föräldrastöd. Förskolans viktiga preventiva roll betonas också genomgående i strategin. Här vill förvaltningen poängtera betydelsen av att erbjuda en förskola av hög kvalitet för att de goda effekterna av att gå i förskola ska få genomslag.

Förvaltningen föreslår att förskolenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Förslag till beslut

Ordföranden Alexandra Mattsson (V) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Åsa Nilsson Söderström (L) yrkar bifall till eget framlagt förslag till beslut.

Ismail Ali (C) yrkar bifall till eget framlagt förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordföranden Alexandra Mattsson (V) konstaterar att det finns tre förslag till beslut: förvaltningens förslag, ett förslag från Åsa Nilsson Söderström (L) och ett förslag från Ismail Ali (C). Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag till beslut.

Reservationer

Åsa Nilsson Söderström (L) reserverar sig mot nämndens beslut till förmån för eget förslag enligt följande:

Förslag till beslut

1. Att förvaltningens förslag till beslut godkänns delvis.
2. Därutöver anförs följande.

Sammanfattning

- Den reviderade strategin riskerar att innebära ett förvaltande av förra mandatperiodens landvinningar, samtidigt som det finns behov av att ta flera nya steg.
- Vi menar att den reviderade strategin hade tjänat på att få mer konkreta aktiviteter för berörda nämnder att jobba med. Så görs i stadsövergripande program på andra områden, men har inte varit regel på sociala området av oklar anledning.
- Ett helt nytt kapitel bör läggas till om Samhällsvården för omhändertagna barn och unga och särskilt eftervården av dem, inte minst vad gäller planeringen för deras fortsatta skolgång och behandlingsinsatser efter avslutad placering. Nu stannar strategin i huvudsak vid allmänpreventiva åtgärder som inte biter på den mer extrema ungdomsbrottsligheten.
- Vi anser att man bör gå vidare med att testa TFCO (Treatment Foster Care Oregon) som är förstärkta behandlingsfamiljer istället för institutionsplaceringar som är både billigare och har mycket bättre utfall, numera regelmässigt använt i bl. a. Norge.
- Stockholm borde liksom Södertälje och Linköping starta pilotverksamhet med metoden "Rätt kurva" som är en tysk modell som innebär kraftigt stöd kring 8-12-åringar på väg in i kriminalitet.
- Vi är kritiska till att allvarssamtalen inom 48 timmar helt plockats bort.
- Vi är kritiska till att sekretesshandboken inte nämns och att inte heller den lagstiftning som kommit till för att förbättra möjligheterna för socialtjänst och polis att prata utan sekretesshinder kring barn i riskzon för kriminalitet lyfts fram.
- Vi är kritiska till att samarbetet med Länsstyrelsen kring stöd till unga brottsutsatta och vittnen som påbörjades under förra mandatperioden tillsammans med Landshövdingen inte tagits med, trots att det är nödvändigt för att komma tillrätta med samarbetssvårigheterna som uppstått mellan Stödcentrum för unga brottsutsatta och vittnen och polisen.
- Vi anser att strategin bör innehålla tydligare formuleringar om att ta fram rutiner för att förskolorna ska orosanmäla i

högre utsträckning. Därutöver bör det finnas rutiner som säger att när en tonåring orosanmäls för normbrytande eller kriminellt beteende, så ska socialtjänsten även titta på vilket stöd yngre syskon kan behöva för att inte hamna i samma situation. Detta för att bryta mönster där unga i samma syskonskara löper hög risk att gå samma dåliga väg om inget görs i tid.

- Vi anser att ambitionsnivån för omhändertagna barns och ungas skolgång är för lågt satt då socialtjänsten endast följer upp betyg och skolresultat i svenska, engelska och matematik. Det var länge sedan dessa tre ämnen räckte för att bli behöriga till gymnasiet och även för att sedan klara gymnasieexamen. Vi har ett särskilt ansvar i egenskap av ställföreträdande föräldrar för de omhändertagna barnen, så det är orimligt att vi då faktiskt ställer lägre krav på deras skolgång än vad vi gör på andra barn som bor hemma hos sina föräldrar.
- Vi är kritiska till att framgångsrika Vällingbyteamet lades ner i höstas. Det är ett arbetssätt som utvecklades förra mandatperioden och som ökade föräldrars acceptans av stödinsats från 50 % som tackar ja till insats i ordinarie socialtjänst till 95 % i Vällingbyteamet. Detta tack vare att föräldrarna slapp byta handläggare för varje steg i utrednings- och behandlingsprocessen utan samma socialsekreterare kunde göra både förhandsbedömning, utredning och stå för behandlingsinsatser. Det finns ingen annan modell som vi känner till som har kommit upp i så högra acceptanssiffror.
- En lärdom från förra strategiperioden är att det är svårt när Socialförvaltningen ensamt tar fram ett dokument där andra förvaltningar, i synnerhet Utbildningsförvaltningen, är helt avgörande. Vi hade gärna sett att strategin tagits fram som ett gemensamt tjänsteutlåtande för Socialnämnden, Utbildningsnämnden och nya Förskolenämnden.

Fortsättning

Vi välkomnar att den reviderade strategin i huvudsak ligger kvar som den arbetades fram under Liberalernas ledning föregående mandatperiod, den första stadsövergripande strategin för att förhindra att barn och unga dras in i kriminalitet som Stockholm tagit fram. Nästan allt, inklusive grundstrukturen, är enligt vad den grönbå majoriteten tog fram.

Men syftet med en strategi över en mandatperiod måste vara att arbetet ska ta nya kliv, inte primärt att enbart förvalta tidigare arbete. Visserligen är det förebyggande arbetet långsiktigt, men utvecklingsarbetet kan inte stanna upp allt eftersom nya erfarenheter och forskning tillkommer. Här hade vi förväntat oss större ambitioner från den nya rödgröna majoriteten som hävdade att den

grönblå majoriteten inte prioriterade det socialt förebyggande arbetet.

Det är bra att det skolfokus inom socialtjänsten som var prioriterat under föregående mandatperiod fortsatt är vägledande för strategin. Men en viktig lärdom från implementeringen 2020-2022 är att både Utbildningsförvaltningen och Socialförvaltningen behöver känna ägarskap. Eftersom förskola och skola är så viktiga delar i det förebyggande arbetet borde därför ett nytt steg ha tagits för den nya strategin genom att göra den till ett gemensamt tjänsteutlåtande från Socialnämnden, Utbildningsnämnden och nya Förskolenämnden. Detta för att ytterligare lyfta fram skolans betydelse i det förebyggande arbetet och förstärka ägandeskapet i alla tre berörda förvaltningar.

En annan lärdom från arbetet med stadsövergripande strategier och program som kommunfullmäktige antar är att de behöver innehålla konkreta mål med aktiviteter. Så är ofta regel för stadens program på stadsbyggnadsområdet och IT, men inte alltid för de sociala programmen. Omsättandet av strategin i konkret handling skulle ha gagnats av att i den uppdaterade versionen formulera ett antal konkreta mål och aktiviteter för berörda nämnder.

Stockholm har ett stort och viktigt arbete att göra för att minska risken att barn och unga dras in i kriminalitet. Men det är viktigt att hålla isär två olika parallella lägesbilder. Den stora bilden är att många ungdomar känner sig tryggare och många problematiska ungdomsvanor går i rätt riktning med mindre våld och generell brottslighet. Samtidigt har den lilla andelen grovt kriminella unga utvecklat ett mer extremt våld och situationen beskrivs av kriminologer som ”färre men värre”.

Den extremt höga våldsnivån i unga åldrar belastar samhället hårt och den gängkriminella miljön är mycket lockande och starkt insocialiserande för den målgrupp som redan är i riskzon. Det finns därför anledning till en större differentiering av stadens insatser för att förhindra att unga dras in i kriminella miljöer. Det behövs riktade och ofta kraftfulla insatser till den lilla grupp som utövar det grova våld vi sett framförallt i närtid, i tillägg till de bredare, generella insatser som riktas till alla barn och unga.

Från regeringens sida föreslås nu långtgående repressiva åtgärder brett mot unga indragna i kriminalitet. Det kan på kort sikt vara nödvändigt och oundvikligt att ge låst behandling till mycket våldsamma unga. Men ett barn som skjuter med automatvapen är inte i första hand ett kriminalpolitiskt, utan ett socialpolitiskt samhällsproblem. I takt med att grovt kriminella individer låses in, står nya redo att stiga upp i gängen om inte tillförseln av unga stryps. Att ensidigt fokusera på repressiva åtgärder och förvaring av

våldsamma ungdomar är därför inte en hållbar lösning på sikt.

Vi får inte heller glömma att ett barn med extremt våldsamt beteende trots allt fortsatt är just ett barn. Det är den kommunala verksamheten som sitter på redskapen när det handlar om socialpolitiska åtgärder. Det är därför helt rätt att strategin fortsätter att betona tidiga åtgärder, redan vid småbarnsåldern, för att förhindra en brottslig bana senare i tonåren. Här är de förstärkta hembesöksprogrammen en central beståndsdel, men dessa behöver kompletteras med mer riktat stöd till familjer i riskmiljöer. Det finns ofta en god kännedom inom socialtjänsten om i vilka familjer barn löper förhöjd risk att dras in i grov brottslighet. Metoder för individuellt anpassat och förstärkt stöd till dessa riskfamiljer bör därför utvecklas. Om insatserna inte når föräldrarna och barnets situation fortsätter att utvecklas åt fel håll, behöver Socialtjänsten ingripa i tid, inte vänta till dess att ungdomen måste omhändertas på grund av eget beteende.

Den rådande våldsvågen i Stockholm där majoriteten av de misstänkta gärningspersonerna är minderåriga, som i många fall dessutom redan varit placerade på HVB-hem och SiS-institutioner, visar med all tydlighet på behovet av en utvecklad strategi för att förbättra samhällsvårdens behandlingsresultat. Det är välkänt att staten behöver reformera SiS, där både platsbrist och bristande kvalitet i behandlingen på institution bidragit till en situation med unga gärningsmän som avviker och sedan begår mycket allvarliga våldsdåd. Men stadens socialtjänst har ansvar för uppföljning av hur behandlingsarbetet går och särskilt ansvar för stödet som ges efter avslutad placering. Också här finns idag brister som resulterar i mer grov brottslighet. Därför borde den uppdaterade strategin kompletteras med ett särskilt avsnitt om omhändertagna barn och unga i samhällsvård.

Barn i samhällsvården är en riskgrupp, både innan vården, under vården och efter att vården avslutats. Insatser för att stabilisera deras skolgång är grundläggande för att förebygga kriminalitet. Det nya avsnittet ska ha ett särskilt fokus på uppföljning av hälsa och skolgång, och socialtjänstens långsiktiga arbete med stöd efter placeringstidens slut. Att minska risken för att unga begår de grövsta våldsbrotten efter att en placering avslutats skulle ha avgörande betydelse för att minska den grova kriminaliteten. Mycket av de stora resurser som nu läggs på samhällsvård är bortkastade eftersom de unga sedan så snabbt återfaller i brott.

Metoden TFCO (Treatment Foster Care Oregon), som rekommenderas av Socialstyrelsen och används framgångsrikt ibland annat Norge, med förstärkta familjehem som alternativ till institutionsplacering borde tydligare pekas ut som prioriterad att utveckla i den reviderade strategin. Nu omnämns den endast kort.

Metoden är både billigare och har visat sig mer effektiv än placering på institution.

Vidare anser Liberalerna att metoden ”Rätt kurva” borde lagts fram som exempel på en konkret metod att testa under mandatperioden om man menar allvar med att förhindra att barn och unga dras in i kriminalitet. Metoden är baserad på en tysk modell för att förhindra att barn i åldern 8-12 år dras in i kriminalitet. Den grundar sig i att barn som har ett riskbeteende för allt grövre brott erbjuds omfattande, individanpassat stöd under en period för att förhindra fortsatt brottslighet. Metoden har visat sig framgångsrik utomlands och en pilotverksamhet pågår nu i Södertälje, Linköping och Göteborg. Som landets största kommun borde även Stockholm genomföra en pilotverksamhet med metoden.

Strategin innehåller bra och viktiga områden att fortsätta arbeta med. Ovan har vi beskrivit de övergripande förändringar Liberalerna velat se. Därutöver har vi identifierat ett flertal punkter som bör tas in och dessa redovisas nedan under respektive rubrik i strategin:

Strukturerad samverkan

Här lyfts behovet av en snabb reaktion och insats när ett barn begår sitt första brott. De allvarssamtal inom 48 timmar som infördes under föregående mandatperiod, men nu avskaffats, syftade till just detta. Under förra mandatperioden såg vi en intressant metodutveckling av samtalen i flera stadsdelar där både fältassistenter och föräldrarådgivare involverades i samtalen, samt upprättande av direktnummer för polisen till socialtjänstens mottagningsenhet för snabba möten vid exempelvis snatterier och mindre våldsbrott etc. Att allvarssamtalen tas bort trots att majoriteten säger sig vilja ha en snabb reaktion och tidigt upptäckt av problematik är beklagligt. Det är precis det som allvarssamtalen gett god möjlighet till.

Under den nya strategiperioden bör nya steg tas mot tätare integrering av socialtjänsten i förskola, skola och hos polisen. Arbetet med den sekretesshandbok som togs fram förra mandatperioden behöver lyftas fram i strategin och berörda aktörer behöver ha inställningen att man så långt det går ska dela information. Det finns redan idag lagstiftning som möjliggör informationsutbyte mellan myndigheter när det gäller barn och unga i kriminalitet. Sekretesshandboken syftar till att bidra med kunskap om den, men i den reviderade strategin omnämns dessvärre inte sekretesshandboken eller den lagstiftning som finns över huvud taget.

Barns utsatthet för våld

Vi delar bilden av att det är ett växande problem med barn och unga som drar sig för att anmäla eller vittna på grund av rädsla och otrygghet. För att motverka detta hade Stödcentrum och exempelvis verksamheten Våga Anmäla, Våga Vittna behövt mål och aktiviteter i den reviderade strategin. För att tydliggöra Stödcentrums ansvar även för unga vittnen bytte verksamheten namn till just Stödcentrum för unga brottsutsatta och vittnen föregående mandatperiod. Då det framkommit i rapporter från Socialförvaltningen att Stödcentrum nu får in märkbart färre hänvisningar från polisen behöver staden hitta en lösning för att unga brottsoffer och vittnen ska ges snabb möjlighet att få stöd. Samarbetet som inleddes med Länsstyrelsen under förra mandatperioden för att förbättra stödet till unga brottsutsatt under hela rättskedjan saknas tyvärr i strategin.

Förskola, skola och fritid som skyddsfaktorer

På det här området är det framförallt förskolans roll i det förebyggande arbetet som skulle behövt utvecklas och lyftas fram mer i den reviderade strategin. Förskolan upptäcker ofta tidigt barn i riskfamiljer och med riskbeteende, men likväl görs relativt få orosanmälningar till socialtjänsten från förskolan. Det är därför viktigt att det jobbas fram rutiner och arbets sätt för att uppmärksamma barn med riskbeteende i förskolan och möjliggöra för socialtjänsten att komma i kontakt med dessa familjer. Detta eftersom dessa barn i många fall enligt forskning löper hög risk att fortsätta med ett problemskapande beteende i skolan om inga åtgärder sätts in. Sociala förmågor behöver tränas i förskolan, för att barnen ska vara socialt redo inför skolstarten. Risken finns annars för ständiga skolmisslyckanden, fortsatta sociala problem och i förlängningen kriminalitet.

Stadens egen genomlysning Rätt stöd i rätt tid visade tydligt att majoriteten av insatserna sätts in i ett för sent skede, trots att det ofta funnits en oro för barnet långt tidigare. Stödinsatser till föräldrar behöver beviljas i högre grad till föräldrar med barn i förskolan eftersom det är där störst nytta kan göras.

I de fall som ett äldre syskon aktualiseras hos socialtjänsten pga oro för kriminalitet eller annat normbrytande beteende, behöver socialtjänsten i högre utsträckning också utreda situationen för yngre syskon. Dessa småsyskon löper markant högre risk att själva dras in i kriminalitet och social problematik senare i livet. Därför behöver stöd och förebyggande insatser riktas även mot yngre barn i syskonskaran.

Insatser som stabiliserar skolgång och Skolprestationer – SAMS och Skolfam

Enligt artikel 28 i barnkonventionen ska barn ha rätt till utbildning. Det här gäller alla barn och placerade barn har samma rätt till

utbildning och skolgång som alla andra. Rätten till utbildning omfattar dessutom mer än att enbart rent praktiskt erbjuda ett visst antal undervisningstimmar. Målet måste vara att omhändertagna barn faktiskt når upp till kunskapsmålen, når gymnasiebehörighet och även går ut gymnasiet med fullständiga betyg. SAMS och Skolfam är bra modeller som ska fortsätta användas och utvidgas.

Men det behöver framförallt säkerställas att socialtjänsten följer upp placerade barns skolresultat. Stadens ambitionsnivå idag att enbart kontrollera om barnen uppnått godkänt betyg i svenska, engelska och matematik är inte samma sak som att ge placerade barn förutsättningar för att nå upp till kunskapsmålen och bli behöriga till gymnasiet. För att staden ska kunna ta sitt ansvar behöver socialtjänsten kunna följa placerade barns skolresultat, inte enbart av socialsekreterare på individnivå, utan även på aggregerad nivå för gruppen som helhet. Utan denna information vet vi helt enkelt inte hur barn som är placerade presterar i skolan. Inte heller vet vi om insatser för att förbättra dessa barns skolresultat ger effekt.

Civilsamhälle och näringsliv

Under denna rubrik i strategin borde en särskild underrubrik om hur förtroendet för socialtjänsten ska stärkas och desinformation motarbetas läggas till, med konkreta utvecklings- eller åtgärdsförslag. Här har civilsamhället och näringslivet en viktig roll att spela för att förhindra spridning av desinformation. Tillit och förtroende till socialtjänsten är direkt avgörande för att myndigheten ska kunna genomföra sitt uppdrag. Detta gäller inte minst för att kunna nå barn och unga i riskzon för att dras in i kriminalitet. Det är en målgrupp som överlag har mycket låg tilltro till myndigheter i allmänhet och socialtjänsten i synnerhet. Med anledning av den förödande genomslagskraft de senaste årens desinformationskampanjer haft i många stadsdelar borde åtgärder mot detta ha getts särskilt utrymme i den uppdaterade strategin.

En kunskapsbaserad praktik

Vi anser att nya arbetssätt som visat sig vara mer effektiva och i större utsträckning nå ut till socialtjänstens målgrupper snarare borde spridas än läggas ned. Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning bedrev föregående mandatperiod ett utvecklingsarbete inom socialtjänsten för ett utökat tidigt socialt stöd till barn och unga - det så kallade Vällingbyteamet. Syftet var att barn och unga i riskzon för att utveckla ett missbruk eller dras in i kriminalitet skulle få hjälp i ett tidigt skede för att bryta en negativ utveckling. Socialsekreterare i teamet hade bland annat en bredare och mer flexibel roll där en och samma medarbetare hade flera funktioner för att familjen inte skulle behöva hänvisas mellan flera olika medarbetare och enheter.

Stadsdelen beviljades medel från den sociala investeringsfonden för

att bedriva detta som ett pilotprojekt för att bättre nå ut till vissa målgrupper och öka andelen som tackade ja till insats. Projektet visade sig vara nästan dubbelt så effektivt som ordinarie arbete. Familjernas vilja att tacka ja till insatserna från Vällingbyteamet låg på 95 procent, att jämföra med drygt 50 procent i socialtjänstens ordinarie verksamhet. Det är en form av praktisk samhandling vi bör se mer av, inte mindre.

Det har dock varit svårt att finansiera denna arbetsmetod och den har nu lagts ner av budgetskäl, enligt den rödgröna majoriteten. Men under mandatperioden förväntas en ny socialtjänstlag komma på plats som möjliggör för socialtjänsten att bevilja mer insatser utan föregående utredning och då skulle Vällingbyteamets arbetsätt kunna möjliggöras som regel. Det behöver inte nödvändigtvis vara exakt den arbetsmodell som Hässelby-Vällingby utvecklade, men det integrerade och lyckade arbetssättet kan stå som föredöme. Arbetssätt och metoder som innebär att 9 av 10 tackar ja till insats bör vara ordinarie arbetssätt istället för ett tillfälligt projekt.

Sammantaget saknar vi flera delar i den reviderade strategin som behövs för att lyckas ännu bättre med det förebyggande arbetet. Vi önskar ett mer framåtriktat utvecklingsarbete i en tid av stora sociala problem för stadens socialtjänst att hantera. Det behövs även mål med konkreta aktiviteter att sträva efter, likt det som återfinns i andra av stadens styrdokument. Socialtjänstens insatser ska alltid kopplas till någon form av uppföljning, så att man tar reda på hur det gått för klienten och man får veta vad som fungerat och inte för olika problem. Tanken med ett styrande program är att det behöver bli tydligt vad som ska göras och uppnås för möjliggöra uppföljning och utvärdering. I en strategi som denna hinner kanske inte allt genomföras fullt ut, men den behöver visa riktningen. Risken är annars att detta blir en mandatperiod av förvaltning, istället för vidareutveckling och konkret handling.

Ismail Ali (C) reserverar sig mot nämndens beslut till förmån för eget förslag enligt följande:

Förslag till beslut

1. Att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut
2. Att komplettera strategin med skrivningar om en metodik kring tidiga allvarssamtal riktade mot unga som uppvisar riskbeteenden
3. Att därutöver anföra

För Centerpartiet är det av yttersta vikt att staden arbetar med akuta och förebyggande åtgärder. Målsättningen måste vara att ingen ung ska dras in i kriminalitet. Vi välkomnar därför att majoriteten tar vidare den strategi som togs fram under förra mandatperioden samt att de målsättningar som där sattes upp även löper över till

nuvarande plan. Givet hur läget ser ut idag behöver dock arbetet intensifieras.

Staden måste ha ett tydligt fokus på att förhindra att brott begås från första början. Vi vet att unga som växer upp i utanförskap har en ökad risk att dras in i en negativ livsstil med våld och kriminalitet. Här behöver staden göra mer för att skapa trygga boendemiljöer, se till att unga klara skolan och alla barn ser sina föräldrar gå till jobbet på morgonen. Att skolor nu måste dra ner på kuratoriskt stöd, extraresurser och små särskilda undervisningsgrupper bådär inte gott för framtiden. Stödinsatser till barn och unga som riskerar att hamna i kriminalitet ska komma in direkt när det finns misstanke och stöd till föräldrarna ska erbjudas. Genom allvarssamtal måste barnet och dennes föräldrar träffa en socialsekreterare och en uniformerad polis för att prata om hur man ska hantera situationen och vad konsekvensen blir om man fortsätter begå brott. Tyvärr har den rödgröna slopande av allvarssamtalen tagit bort en viktig förebyggande åtgärd för fortsatt kriminalitet.

Centerpartiet tror att genom fler åtgärder, såsom att samlokalisera socialsekreterare och polis i stadens alla lokalpolisområden, stärka samarbetet med civilsamhället, fler poliser och ordningsvakter men också nattvandrande föräldrar och ett engagerat föreningsliv, så kan utvecklingen långsamt vändas och stävjas. Vi måste också bli bättre på att lära oss av andra städer som har hittat framgångsrika arbetssätt mot våldet och kriminaliteten. En metod som framgångsrikt använts i många länder är "Cure Violence" där civilsamhället bidragit till att begränsa spridningen av våld i utsatta miljöer – något som Centerpartiet lagt skarpa förslag om.

Socialtjänsten måste dessutom alltid skyndsamt hantera orosanmälningar som gäller barn och särskilt orosanmälningar som kommer ifrån de som möter barnen i deras vardag; förskola, skola och ibland polis och BUP. Socialtjänsten ska också i så stor utsträckning som möjligt återkoppla till förskola, skola och polis. Tidiga insatser är viktigt så barnen och deras familjer snabbt kan få det stöd de behöver. Det är också viktigt att alla som arbetar med barn har kunskap om när och hur en orosanmälan ska göras. För att snabbt kunna sätta in tidiga insatser behöver vi fler socialsekreterare och kompetenshöjande insatser. Socialsekreterarnas arbetsbelastning ska inte stå i vägen för att insatser sätts in i rätt tid. Socialtjänsten behöver arbeta systematiskt med föräldrar i behov av stöd redan när barnen är små. Dessutom vill vi se ett tidligt fokus och prioritering i att förvaltningen ska utveckla samverkan mellan skolan, förskolan och polisen i arbetet med barn och unga.

Många, inte minst i utsatta områden är rädda för socialtjänsten. Här behövs förtroendeskapande åtgärder i samarbete med civilsamhället. Nyanlända familjer behöver få information om barns

rättigheter i Sverige och vissa behöver få stöd att hitta alternativ till att slå barn som en del av uppfostran. Våld mot barn kan inte i någon omfattning accepteras. Barn som utsatt för våld i hemmet har själva en lägre tröskel att använda våld mot andra. Stockholm behöver kartlägga och ta fram en handlingsplan för att stoppa att barn utsätts för våld i hemmet.

Särskilt uttalande

Amelie Langby m.fl. (M) anmäler ett särskilt uttalande enligt följande:

En växande otrygghet i Stockholm och hela landet, med en våldsvåg som ständigt förvärras, är numera vardag. Därför är det både välkommet och av yttersta vikt att strategin för att förhindra att barn och unga dras in i kriminalitet uppdateras. Det är viktigt att staden arbetar evidensbaserat och effektivt för att tillsammans med berörda parter vända brottsutvecklingen och förhindra att fler barn rekryteras till de kriminella gängen.

Vi instämmer i de delar som förskoleförvaltningen tar upp, och vill särskilt trycka på vikten av att arbetet som genomförs inom ramen för det trygghetsfrämjande och brottsförebyggande är långsiktigt och uppföljningsbart. Det är av yttersta vikt att överlämningen mellan förskola och skola fungerar, för att tidigt stötta upp de barn som börjar förskoleklass med lägre förkunskaper. Samverkan mellan förskola och skola bör även innefatta fristående aktörer.

Vi vill lyfta det föräldrastöd som erbjuds i Stockholm, som ska vara evidensbaserat, för att svara till de utmaningar som dagens vårdnadshavare möter. Vi bör även ha särskilda föräldrarstödsprogram för vårdnadshavare till barn som löper risk att dras in i kriminalitet, samt särskilda anhörigprogram för vårdnadshavare till avhoppare och aktiva, kriminella unga. Varje dag rekryteras tre barn runt om i Sverige till de kriminella gängen. Bara sedan årsskiftet har 80 barn åtalats för grova våldsbrott i Sverige. För 20 år sedan var motsvarande siffra cirka 10 barn per år. Hembesöksprogrammet som finns inom staden är otroligt viktigt som förebyggande åtgärd. Vi vill särskilt betona att det utökade hembesöksprogrammet inte enbart ska begränsa sig till förstagångsföräldrar utan även bör omfatta familjer med flera barn.

Slutligen konstaterar vi att staden placerar runt 2000 barn och unga per år av olika skäl och många återfaller i tidigare mönster efter att placeringstiden är avslutad. Staden måste således följa upp resultaten av de placeringar som gjorts och inte släppa taget om ungdomen efter avslutad placering eller institutionalisering. Den reviderade strategin behöver därför också adressera samverkan med regionen och berörda parter kring eftervård av institutionaliserade och placerade barn och unga.

Handlingar i ärendet

- FÖF 2023/291-2 Tjänsteutlåtande daterat 2023-09-27
Stockholms stads reviderade strategi för att förhindra att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet
- FÖF 2023/291-1.2 Bilaga - Stockholms stads strategi 2023-2026 för att förhindra att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Åsa Maria,Söderström	2023-10-24
Anette Madeleine Josephine,Lindström	2023-10-24
Kerstin Linnea Alexandra,Mattsson	2023-10-24